

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 14. juni 2017 truffet vedtak i

- Sak nr:** 17-026 (arkivnr: 17/271)
- Saken gjelder:** Klage fra A på tingrettsdommer B ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Ketil Myhre
Svein J. Magnussen
Turid Ellingsen
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Innledning:

A har ved brev av 15. februar 2017 klaget på tingrettsdommer B ved X tingrett. Ved brev av 27. februar 2017 har Tilsynsutvalgets sekretariat varslet A om at klagen vurderes avvist, idet den synes for sent fremsatt. A har ved brev av 6. mars 2017 avgitt supplerende bemerkninger til klagen. Tingrettsdommer B og sorenskriver C ved X tingrett er orientert om klagen.

Tilsynsutvalget har valgt å innhente uttalelser i anledning klagen. Det er innhentet uttalelser fra skjønnsmedlemmene D, E og F. Skjønnsmedlem G er avgått med døden. Videre er det innhentet uttalelser fra vitnet H og advokatene J, K og L.

Saksfremstilling:

Saken gjelder en ekspropriasjonsskjønn i forbindelse med avståelse av grunn til veibygging. Saken ble avholdt i perioden 14. til 17. juni 2016, samt 20. juni 2016.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Det tok han og de andre tilstedeværende ca 15 minutter å se at kommunikasjonen mellom dommeren og motpartens advokat var "oppsiktsvekkende og alarmerende god". Han ble uvel av å se hvordan dommeren og advokaten kikket og smilte til hverandre, og nærmest neglisjerte deres advokat i alt han sa og gjorde. Hele skjønnsaken bar preg av at det var bestemt på forhånd hvilket utfall dette skulle få.

Etter ca 3 minutter av forklaringen til vitnet H, brøt dommeren inn og sa at "dette var lite interessant, og dessuten er Zlatan på TV om ikke så lenge, så vi avslutter der". Klokken var da 14.45, og rettsaken var satt opp og skulle vare til kl. 16.00. Vitnet fikk ikke sagt det han skulle, og retten ble hevet. Vitnet fikk etter dette en voldsom reaksjon.

Videre kunne man se under hele rettsaken at skjønnsmedlem G hadde vanskelig med å konsentrere seg, og at han tok diabetesprøver på seg selv mens saken pågikk. Noen hevdet også at det luktet alkohol av han.

De tapte i tingretten, og han mener at dommeren har anvendt feil rettsanvendelse av habilitetsloven.

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Han stiller seg uforstående og undrende til klagers oppfatning av at kommunikasjonen mellom han og advokat J skal ha vært "oppsiktsvekkende og alarmerende god". Hans oppfatning er at kommunikasjonen mellom alle aktørene var god, og at det var en god og profesjonell atmosfære i retten. I ettertid tenker han at det imidlertid kan ha preget klagers oppfatning av forhandlingene at advokat K nok kan ha hatt en noe feilaktig oppfatning av rettens kompetanse. At advokat K ble korrigert av advokat J, som på dette punkt fikk støtte fra han, kan nok ha blitt oppfattet som provoserende og kritikkverdig av klager. Dette var likevel nødvendig for å skape forståelse for hva som var de rettslige spørsmål som skulle prøves i skjønnsforhandlingene. Klagen kan kanskje også forståes i lys av at klager kan ha hatt uriktige forventninger til hva retten kunne behandle og avgjøre.

Det er ikke korrekt at advokat K sine innlegg ble neglisjert, tvert imot representerte disse problemstillingene en betydelig del av tidsbruken under forhandlingene.

Klagers anklage om at han skal ha sagt at "dette var lite interessant, og dessuten er Zlatan på TV om ikke så lenge, så vi avslutter der", er en feil gjengivelse av hva som skjedde. Vitnet avga forklaring under befaringen, og etter anmodning tillot retten at vitnet fikk avgi en tilleggsforklaring under forhandlingene i tinghuset. Etter at vitnet innledningsvis ble gitt ordet til fri forklaring, fant han det nødvendig et par ganger å be han om å holde seg til de spørsmål retten skulle ta stilling til. Da vitnet til tross for flere oppfordringer fortsatte sin gjennomgang som planlagt og uten å tilpasse gjennomgangen til hans anvisninger, fant han det til slutt nødvendig å avslutte tilleggsforklaringen. Så vidt han kan se, gikk han ikke lenger enn det som var nødvendig og riktig prosessledning. Det er ikke riktig at han sa at hans forklaring ikke var interessant, men han har sikkert uttrykt at det han forklarte seg om ikke var relevant for de spørsmål som skjønnsretten skulle avgjøre.

Det stemmer ikke at han i forbindelse med vitneprovet uttalte at Zlatan var på tv. Det som skjedde var at han avslutningsvis 17. juni 2016 uttalte noe om at nå er det Zlatan på TV eller lignede. Dette ble sagt med godt humør og i en god atmosfære i retten, og var ment som en litt hyggelig og oppløsende avslutning på fire relativt krevende dager i retten. Ordene falt i det han hevet retten, altså en drøy halvtime etter vitnets tilleggsforklaring.

Klagen vedrørende skjønnsmedlemmet G finner han ikke grunn til å kommentere nærmere, utover at han var habil og deltok på lik linje som de andre skjønnsmedlemmene.

Klager var verken part eller vitne, og hadde dermed ikke noen rolle i saken. Det er etter hans syn viktig at Tilsynsutvalget vurderer klagen i lys av klagers sterke engasjement, og at han var rettens leder i en straffesak mot en av klagers familiemedlemmer.

Skjønnsmedlem – F – har i hovedsak uttalt følgende:

Han kan ikke huske å ha reagert på dommerens behandling av saken, hverken under rettsmøtet eller befaringer.

Skjønnsmedlem – D, E og F – har i en felles uttalelse i hovedsak uttalt følgende:

De kjenner seg ikke igjen i den fremstillingen klager gir. De opplevde at saken ble gjennomført på en ryddig og ordentlig måte, på lik linje med andre saker de har deltatt i.

Vitnet ble orientert om hva saken gjaldt og at han måtte forholde seg til dette, og ble stoppet da han begynte å fortelle om forhold utenfor sakens interesse. For de involverte parter kan dette virke som at deres synspunkter ikke blir hørt.

De tilbakeviser også anklagene mot skjønnsmedlem G.

Vitne – H – har i hovedsak uttalt følgende:

Etter noen dager i skjønnsretten satt han igjen med en klar følelse av svært dårlig behandling fra dommeren, både av deres sak og av han personlig i retten.

På nettsidene til domstolen kunne man lese at hans interessegruppe, M, var oppført som part i saken på linje med grunneierne. Da han møtte til rettsmøte første dag, ble han avvist fra rettslokalet uten noen ordentlig begrunnelse. Han fikk derfor ikke med seg de innledende forhandlingene på første dag. Da han helt tilfeldig møtte advokat K på ettermiddagen, fikk han beskjed om at han kunne få gi sin innledning til saken neste morgen. Ved oppmøte neste dag fikk han beskjed fra dommeren at de måtte rett ut på befaring, men at han kunne bli med og kanskje få avgi sin innledning til saken senere. Han som kjentmann og representant for bymarka fikk ikke

anledning til å uttale seg om inngrep/skader/ulempen på turområdet. Alt skulle kun dreie seg om vurdering av erstatninger til grunneierne. Senere på dagen fikk han lese opp sitt innledende innlegg. Han ble ikke gitt noen tidsramme, men etter mindre enn et kvarter fikk han beskjed om at han brukte for mye tid og at retten igjen måtte ut på befarings.

Etter flere utsetninger og uttrykt motstand fra advokat J, fikk han innta vitneboksen for å snakke om rapporten. Etter et par innledende setninger hevdet dommeren at det ikke var relevant, og at det ikke kunne brukes tid på dette. Dommeren kom så med noen flåsete kommentarer om at de måtte slutte på grunn av en fotballkamp på TV.

Deretter fikk både advokat J og N tid til å kommentere rapporten, før retten ble hevet. M fikk ikke komme med sine påstander, kommentarer og syn på saken. De fikk heller ingen redegjørelse for hvorfor de plutselig ikke fikk opptre som part i saken.

Han reagerte også sterkt på måten dommeren hadde spesiell kontakt med advokat J, og på mange måter lot han styre saken. Etter saken satt han med en klar følelse av at dommeren var svært partisk.

Prosessfullmektig – advokat J – har i hovedsak uttalt følgende:

I slike saker er det vanlig at rettens administrator først henvender seg til ekspropriantens prosessfullmektig for å få avklart en plan for gjennomføringen av saken. I denne saken, som i andre slike saker, har han alltid et forslag til et slikt opplegg. For utenforstående kan det i den forbindelse kanskje se ut som at administrator og saksøker alene har regien på gjennomføringen av saken. Dette sett i sammenheng med korrigeringsene av klagers advokat, kan for utenforstående se ut som rettens formann kun forholdt seg til hans kommentarer til dette spørsmålet.

Når det gjelder den påståtte episoden med administrators kommentarer om Zlatan, er den helt ukjent for han.

Klagerens kommentarer vedrørende skjønnsmedlem G stiller han seg også helt uforstående til.

Dommeren gjennomførte saken på en verdig og korrekt måte, og klagen fremstår som helt uberettiget.

Prosessfullmektig – advokat L – har i hovedsak uttalt følgende:

Det var ingen forhold i denne saken som for han tilsa at det var en "oppsiktsvekkende og alarmerende god" kommunikasjon eller tone mellom dommeren og advokat J. Slik han oppfattet det, var det en gjennomgående god tone mellom alle aktører og parter, og dommeren ledet saken på en forbilledlig måte.

Vitnet fikk forklart seg i langt mer enn tre minutter, og hans forklaring var åpenbart ikke relevant. At han etter noe tid ikke lengre fikk fortsette forklaringen var etter hans vurdering helt korrekt.

Når det gjelder den påståtte kommentaren om Zlatan, registrerte han ikke at dette ble uttalt. Han tror også han ville ha bemerket seg dette dersom det hadde blitt uttalt i tilknytningen til vitneforklaringen.. I den grad dommeren i det hele har sagt noe om Zlatan eller fotball, vil han anta at det har skjedd etter at retten var hevet for dagen, hvor det generelt er en løsere tone.

Når det gjelder anklagene mot skjønnsmedlemmet G mener han at man som klager bør ha noe lagt mer håndfast før man fremsetter slike alvorlige og ufine anklager mot en person.

Prosessfullmektig – advokat K – har i hovedsak uttalt følgende:

Når det gjelder beskrivelsen i klagen av hvordan dommer og advokat "klikket" med hverandre, er han av den oppfatning at det som beskrives er et resultat av at det var en god tone i retten. Han kan ikke se noe kritikkverdig i dette. Han er enig i at forklaringen fra vitnet kunne ha pågått over noe lenger tid, men kan ikke se at dette har påvirket utfallet av saken.

Han er av den oppfatning at saken har gjennomgått en forsvarlig behandling, og har ingenting å utsette på dommeren.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Utvalget vil innledningsvis bemerke at anførselene som gjelder skjønnsmedlemmer ikke vi bli vurdert av utvalget, med mindre det gjelder forhold som fagdommeren burde grepet inn i. Det er ikke sansynliggjort slike forhold i denne klagen. Denne delen av klagen vil dermed ikke nærmere vurdert av utvalget. Det vises til at reglene om klage til Tilsynsutvalget i domstoloven kapittel 12, kun gjelder for fagdommere som er ansatt i domstolene, ikke for meddommere eller skjønnsmedlemmer som oppnevnes av retten i den enkelte sak.

Det er en forutsetning for å få en klage behandlet at klager har klagerett i henhold til domstoloven § 237. I tillegg til sakens parter, advokater, vitner mv., har også andre som er direkte berørt av en dommers opptreden rett til å klage forholdet inn for Tilsynsutvalget, jf. domstoloven § 237 første ledd.

Klager er sønnen til en partene i saken og var til stede som tilhører. Han er dermed berørt av saken og dens utfall, i og med at den gjelder familiens eiendom. Tilsynsutvalget legger til grunn at klager dermed er direkte berørt av de forhold som klagen gjelder, og at han har klagerett.

Fristen for å klage en dommer inn for Tilsynsutvalget er tre måneder etter at forholdet fant sted, eventuelt tre måneder etter at klageren ble kjent med eller burde vært kjent med dette forholdet, jf. domstoloven § 237 fjerde ledd.

Selv om klagefristen er utløpt, har Tilsynsutvalget adgang til å ta en klage til behandling, jf. domstoloven § 237 tredje ledd. Dette gjelder dersom utvalget finner grunn til å vurdere de forhold som fremkommer i klagen. Tilsynsutvalget har ut fra det som er anført om dommerens opptreden i retten, funnet grunn til å realitetsbehandle saken.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Klager har anført at dommeren har opptrådt i strid med god dommerskikk i forbindelse med rettsforhandlingene. Han har vist til at dommeren fremsto som partisk og hadde spesielt god kontakt med motpartens prosessfullmektig. Det er videre anført at dommeren avskar forklaringen til et vitne fra grunnneiersiden, herunder ga uttrykk for at forklaringen ikke var interessant og at de måtte avslutte siden "Zlatan var på TV".

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd. Utvalget viser bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv. ”

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174.

Det må være påvist konkrete forhold, f.eks. i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak.

Klagers beskrivelse av dommerens opptreden støttes kun av vitnet som etter klagers oppfatning ble dårlig behandlet av dommeren. Ingen av de andre som var til stede i rettsmøtet har bekreftet at forhandlingene forløp slik klageren har anført. Tilsynsutvalget viser til uttalelsene fra skjønnsmedlemmene og de tre prosessfullmektigene som var til stede i retten.

Dommeren har bekreftet at han valgte å avskjære vitnets tilleggsforklaring, fordi vitnet ikke forholdt seg til gjentatte anvisninger om å holde seg til de spørsmålene retten skulle ta stilling til. Det hører inn under dommerens prosessledelse å styre forhandlingene, herunder å avskjære bevis som ikke er relevante for saken. Det er ut fra de innhentede opplysningene ikke grunnlag for å mene at dommeren gikk lenger enn det som var nødvendig for å styre saken.

Når det gjelder uttalelsen om at Zlatan var på TV, viser utvalget til at dommeren har bekreftet at han kom med en bemerkning om at Zlatan var på TV i forbindelse med avslutningen av fjerde rettsdag, som et forsøk på en hyggelig og oppløsende avslutning etter krevende dager i retten. På grunnlag av dommerens redegjørelse og uttalelsene fra de andre aktørene saken, har utvalget ikke funnet det sannsynliggjort at dommerens bemerkninger ble fremsatt i forbindelse med at han avsluttet vitnets forklaring.

Det er derved ikke grunnlag for å konkludere med at tingrettsdommer B har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.